

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Α΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

Κείμενο 1

Να προσέχουμε πολύ τα λόγια μας, να προσέχουμε ακόμα περισσότερο τα γραφτά μας

Τα αποσπάσματα της συζήτησης του ποιητή Ντίνου Χριστιανόπουλου με τον Περικλή Σφυρίδη αντλήθηκαν από την ιστοσελίδα <https://www.in.gr> (δημοσίευση: 20.3.2022) Η συζήτηση δημοσιεύτηκε στο: Ντίνος Χριστιανόπουλος, Τα αλαμπουρνέζικα ή η γλώσσα των σημερινών κουλτουριάρηδων, εκδόσεις Μπιλιέτο, 2003.

Κουλτουριάρηδες είναι οι διανοούμενοι που δίνουν μεγαλύτερη σημασία στη γνώση και την πληροφόρηση και λιγότερη στο αίσθημα και το βίωμα. Ό,τι έμαθαν ή δεν έμαθαν έχει γι' αυτούς μεγαλύτερη αξία από τη σκέψη. Κουλτουριάρηδες βρίσκονταν σ' όλες τις εποχές. Στην αρχαία Ελλάδα τούς κοροϊδεύει πολύ άσχημα ο Αριστοφάνης επειδή χρησιμοποιούσαν πάντα καινούριες και παράξενες λέξεις για να ξιπάσουν τον κόσμο. [...] Αλλά και παλαιότερα, θυμάμαι, όταν λέγαμε «οι διανοούμενοι» ή «οι άνθρωποι των γραμμάτων», νιώθαμε κάτι σα δυσφορία και ενόχληση, γιατί καταλαβαίναμε ότι αυτοί οι άνθρωποι είχαν ξεφύγει πολύ από τη ζωή εν ονόματι δήθεν της τέχνης. Αυτοί νομίζανε ότι, επειδή ήταν άνθρωποι των γραμμάτων, έπρεπε να μιλούν με ειδικό λεξιλόγιο, να καταλαβαίνονται μεταξύ τους, κι ας μην τους καταλαβαίνουν οι άλλοι. Σε τελική ανάλυση, κουλτουριάρηδες είναι οι ψευτομορφωμένοι. Μόνο ένας ψευτομορφωμένος μπορεί να χρησιμοποιεί λεξιλόγιο που ξιπάζει και ξαφνιάζει, ή να μεταχειρίζεται ωραίες λέξεις και φράσεις για να κάνει εντύπωση, ενώ καταβάθος δεν κατέχει τη γλώσσα και δεν τη χρησιμοποιεί σωστά. [...]

Αυτό που σήμερα λέμε γλώσσα των κουλτουριάρηδων είναι ένα κουρκούτι από νεόκοπες λέξεις, από ξένες αμετάφραστες λέξεις και από λέξεις παρμένες από τις διάφορες επιστήμες [...]. Μ' ένα τέτοιο κουρκούτι, στο τέλος δε βγάζουν νόημα ούτε αυτοί ούτε φυσικά κι εμείς. Ας πάρουμε για παράδειγμα τη λέξη *δομή* που αναφέρεται στο χώρο, ενώ η λέξη *διαδικασία* αναφέρεται στο χρόνο. Τι θα έλεγες όμως αν ξαφνικά διάβαζες τη φράση *δομικές διαδικασίες* ή *διαδικαστικές δομές*; Ρώτησα κάμποσους να μου τις εξηγήσουν, μα δεν μπόρεσε κανείς. Γιατί, όπως καταλαβαίνεις, πρόκειται για μπαρούφες. Τι μπορεί, λοιπόν, να σημαίνουν οι δύο αυτές φράσεις όταν στην καθημιά το επίθετο αναιρεί το ουσιαστικό; [...] Αυτά είναι ακατανόητα και γι' αυτόν που τα γράφει και γι' αυτόν που τα διαβάσει. Είναι αλαμπουρνέζικα. Και να σκεφτείς ότι σαν κι αυτή τη φράση έχω διαβάσει

χιλιάδες που επαληθεύουν τα τρία χαρακτηριστικά των κουλτουριάρηδων: πρώτον ότι δε γνωρίζουν καλά τις λέξεις και τις έννοιές τους [...], δεύτερον θέλουν να ξιπάσουν τους άλλους με διάφορες ακαταλαβίστικες λέξεις, και τρίτον δεν έχουν χωνέψει καλά αυτά που λένε. Άσε που δεν τα καταφέρνουν ούτε και με το συντακτικό και μπερδεύονται. Βέβαια, το μπέρδεμα υπάρχει πρώτα στο μυαλό. [...]

Πρώτα πρώτα δίνουν το κακό παράδειγμα στη χρήση της γλώσσας. Η νεότερη γενιά που ψευτομορφώνεται με τέτοια κείμενα θα γράφει ακόμα χειρότερα και οι παρατηρήσεις της θα είναι και χειρότερες και πιο γελοίες. [...] Τα κακά, επομένως, είναι δύο: 1) Η διαφθορά των νέων, που θα εκφράζονται χειρότερα στο μέλλον, 2) Η διαφθορά της ίδιας της γλώσσας, που κι αυτή θα γίνει θολή και νερόβραστη.

Κείμενο 2

Η Γλώσσα

Το ποίημα του σατιρικού ποιητή Γεώργιου Σουρή (1853-1919) αντλήθηκε από την ιστοσελίδα http://opengreekschool.weebly.com/ogs_blog/souris-glossa.

Ο κόσμος ας ενθυμηθεί τα τρόπαια τα τόσα
κι αν σεις τροχίζετε σπαθί, εγώ τροχίζω γλώσσα.
Με τούτη κάθε μου παιδί νυχθημερόν κακίζει
τους άρπαγες και τους θρασείς κι η γλώσσα, ξέρετε κι εσείς
πως αν δεν έχει κόκαλα τα κόκαλα τσακίζει.

Μ' αυτήν μιλώ, μ' αυτήν λαλώ, μ' αυτήν εμπνέω πνεύματα
μ' αυτήν ανοίγω στάδια προόδου και τιμής
Κι αν άλλοι κινητοποιούν αρμάδες και στρατεύματα
εγώ όμως κινητοποιώ τους γλωσσικούς μου μυς.

Κοιτάξετε τη γλώσσα μου, τι τρόμος σαν τη λύσω
μ' αυτήν χτυπώ, μ' αυτήν νικώ, μ' αυτήν και καταπλήσω.
Σε δύση και σ' ανατολή τη δείχνω για φοβέρα
μ' αυτήν ο γερο-διάβολος σας παίρνει τον πατέρα.

Μ' αυτήν μιλώ, μ' αυτήν λαλώ, μ' αυτήν εμπνέω πνεύματα

μ' αυτήν ανοίγω στάδια προόδου και τιμής
Κι αν άλλοι κινητοποιούν αρμάδες και στρατεύματα
εγώ όμως κινητοποιώ τους γλωσσικούς μου μυς.

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Ποια είναι τα χαρακτηριστικά των κουλτουριάρηδων σύμφωνα με το Κείμενο 1 (50-60 λέξεις);

Μονάδες 10

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Στη δεύτερη παράγραφο του Κειμένου 1 ο συγγραφέας αξιοποιεί, μεταξύ άλλων, το παράδειγμα. Να το εντοπίσεις (μονάδες 4) και να παρουσιάσεις τον τρόπο με τον οποίο συμβάλλει στην ανάπτυξη της παραγράφου (μονάδες 6).

Μονάδες 10

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

α) Στην πρώτη παράγραφο του Κειμένου 1 χρησιμοποιούνται τα εισαγωγικά. Να εντοπίσεις το χωρίο (μονάδα 1) και να εξηγήσεις το σκοπό της συγκεκριμένης επιλογής (μονάδες 4).
β) Ο Χριστιανόπουλος χρησιμοποιεί συχνά λαϊκές λέξεις/φράσεις, ασύμβατες υφολογικά με το πλαίσιο μιας «επίσημης» συνέντευξης. Να εντοπίσεις τρεις τέτοιες περιπτώσεις (μονάδες 6) και να παρουσιάσεις τον τρόπο που συμβάλλουν στο ύφος και το περιεχόμενο του κειμένου. (μονάδες 4)

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Πώς χρησιμοποιεί τη γλώσσα το ποιητικό υποκείμενο και για ποιους λόγους; Πώς εσύ μεταχειρίζεσαι τη γλώσσα και γιατί; Παράθεσε την απάντησή σου σε ένα κείμενο 120-150 λέξεων.

Μονάδες 15